

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามะหาราช เขต 2

ศิริไฉ ใจหาญ

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

มีนาคม 2552

อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบปากเปล่างานนิพนธ์ ได้พิจารณา
งานนิพนธ์ของ ศิวิไล ใจหาญ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.ธร สุนทรายุทธ)

คณะกรรมการสอบปากเปล่างานนิพนธ์

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.ธร สุนทรายุทธ)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ สุวิชัย โกศัยยะวัฒน์)

คณะศึกษาศาสตร์อนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

.....คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.มนตรี เข้มกลสิกร)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2552

50980173: สาขาวิชา: การบริหารการศึกษา; กศ.ม. (การบริหารการศึกษา)

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำ /ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน/สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทราเขต 2

ศิริวิไล ใจหาญ : ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ตามการรับรู้ของครู (THE LEADERSHIP STYLE OF PRIMARY SCHOOL ADMINISTRATOR IN CHACHOENGSAO EDUCATIONAL AREA II) อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์ : รศ. ดร. ธร สุนทรายุทธ, Ph.d. 111 หน้า. ปี พ.ศ. 2552.

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 จำนวน 317 คน โดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .99 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การทดสอบค่าที (t -test) และการวิเคราะห์โดยการทดสอบค่าเอฟ (f -test) ใช้การวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนแบบทางเดียว (ONE-WAY ANOVA) และทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีเชฟเฟ (Scheffe's Test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ตามการรับรู้ของครู โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรกคือ ด้านการสร้างบารมี ด้านการกระตุ้นเชาวน์ปัญญา และด้านการคำนึงถึงเอกัตบุคคล
2. ภาวะผู้นำของผู้บริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ตามการรับรู้ของครูจำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านการกระตุ้นเชาวน์ปัญญา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ภาวะผู้นำของผู้บริหาร สถานศึกษาขั้น พื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ตามการรับรู้ของครูจำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้านพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
สารบัญ.....	จ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
ความสำคัญของการวิจัย.....	7
คำถามการวิจัย.....	7
สมมุติฐานการวิจัย.....	7
กรอบความคิดในการวิจัย.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	9
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
สภาพการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2.....	14
ขอบข่ายการบริหารและจัดการสถานศึกษา.....	25
ผู้นำและภาวะผู้นำ.....	28
ทฤษฎีภาวะผู้นำของแบมและอโวลีโอ.....	37
แนวคิดเกี่ยวกับเพศและภาวะผู้นำ.....	43
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	45
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	53
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	53
เครื่องมือในการวิจัย.....	54
การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ.....	54
การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	56
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	57
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	57

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	57
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
5 สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	76
สรุปผลการวิจัย.....	77
อภิปรายผล.....	78
ข้อเสนอแนะ.....	90
บรรณานุกรม.....	92
ภาคผนวก.....	100
ภาคผนวก ก.....	101
ภาคผนวก ข.....	105
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	111

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

สารบัญตาราง

ตารางที่

1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	53
2	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม เพศ และขนาด โรงเรียน.....	58
3	คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับและอันดับที่ของภาวะผู้นำ ของผู้บริหาร สถานศึกษาชั้น พื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ฉะเชิงเทรา เขต 2 ตามการรับรู้ของครู โดยรวม.....	59
4	คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับและอันดับที่ของภาวะผู้นำ ของผู้บริหาร สถานศึกษาชั้น พื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ฉะเชิงเทรา เขต 2 ตามการรับรู้ของครู ด้านการสร้างบารมี โดยรวมและรายข้อ.....	60
5	คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับและอันดับที่ของภาวะผู้นำ ของผู้บริหาร สถานศึกษาชั้น พื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ฉะเชิงเทรา เขต 2 ตามการรับรู้ของครู ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ โดยรวม และรายข้อ.....	62
6	คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับและอันดับที่ของภาวะผู้นำ ของผู้บริหาร สถานศึกษาชั้น พื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ฉะเชิงเทรา เขต 2 ตามการรับรู้ของครู ด้านการกระตุ้นเยาวชนปัญญา โดยรวม และรายข้อ.....	63
7	คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับและอันดับที่ของภาวะผู้นำ ของผู้บริหาร สถานศึกษาชั้น พื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ฉะเชิงเทรา เขต 2 ตามการรับรู้ของครู ด้านการคำนึงถึงเอกัตบุคคล โดยรวม และรายข้อ.....	65
8	คะแนนเฉลี่ยความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับของภาวะผู้นำ ของผู้บริหาร สถานศึกษาชั้น พื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ฉะเชิงเทรา เขต 2 ตามการรับรู้ของครู จำแนกตามเพศของครู.....	67
9	การเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาชั้น พื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ตามการรับรู้ของครู จำแนกตามเพศ.....	68

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่

10	คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับภาวะผู้นำของผู้บริหาร สถานศึกษาชั้น พื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 ตามการรับรู้ของครูจำแนกตามขนาดโรงเรียน.....	69
11	การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหาร สถานศึกษาชั้น พื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 ตามการรับรู้ของครู โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามขนาดโรงเรียน.....	70
12	เปรียบเทียบรายค่าภาวะผู้นำของผู้บริหาร สถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 ตามการรับรู้ของครู โดยรวม.....	71
13	เปรียบเทียบรายค่าภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 ตามการรับรู้ของครู ด้านการสร้างบารมี.....	72
14	เปรียบเทียบรายค่าภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 ตามการรับรู้ของครู ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ.....	73
15	เปรียบเทียบรายค่าภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 ตามการรับรู้ของครู ด้านการกระตุ้นเชาวน์ปัญญา.....	74
16	เปรียบเทียบรายค่าภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 ตามการรับรู้ของครู ด้านการคำนึงถึงเอกัตบุคคล.....	75

สารบัญภาพ

ภาพที่

1	กรอบความคิดในการวิจัย.....	9
2	ภาพรวมการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล.....	19

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University